

Dosarul nr. 3ra-645/19

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (A. Arhip)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, V. Cotorobai, L.Pruteanu)

ÎNCHEIERE

29 mai 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată
depusă de Pușcaș Constantin împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la
contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău

c o n s t a t ă:

La 09 august 2017 Pușcaș Constantin a depus cerere de chemare în judecată, cu
concretizările ulterioare, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la
contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că, a activat în organele procuraturii
din anul 1977 pînă în anul 1991, avînd o vechime în muncă de 13,5 ani.

A susținut că, începînd cu 04 decembrie 2006, la atingerea vârstei de 50 de ani, i-a
fost stabilită pensia pentru vechimea în muncă în mărime de 80% din salariul mediu lunar
potrivit funcției deținute, în conformitate cu Legea cu privire la Procuratură nr. 294 din 25
decembrie 2008, în vigoare la acel moment.

De asemenea, a menționat reclamantul că, în temeiul art. 34 alin. (6) din Legea cu
privire la Procuratură nr. 118 din 14 martie 2003, procurorii pensionați beneficiau de
recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu,
începînd cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă
pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii.

A afirmat că, odată cu majorarea salariului procurorului în exercițiu în baza Legii nr.
355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar,
începînd cu 05 aprilie 2013, cuantumul pensiei sale urmează să fie recalculat.

La fel, și dispozițiile art. 73 alin. (8) din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu
privire la Procuratură, în vigoare pînă la 01 iulie 2011, stipulau că procurorii pensionați
beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea
generală a salariului procurorilor în exercițiu, respectiv, în condițiile legii, beneficiază de
dreptul la recalcularea pensiei în mărime de 80% din salariul procurorului în exercițiu
conform funcției deținute.

Totodată, conform Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, salariul procurorului s-a majorat cu 35%, care se efectuează începând cu 01 ianuarie 2013.

Potrivit Legii nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, începând cu 01 august 2016 salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor, și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ținând-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă în funcția de procuror.

A declarat reclamantul că, pârâta din motive necunoscute nu a efectuat recalcularea pensiei conform legii, lipsindu-l de acest drept dobândit legal în anul 2013, stabilindu-i mărimea pensiei, cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01 aprilie a fiecărui an.

La 5 iulie 2017 s-a adresat cu cerere către Casa Națională de Asigurări Sociale, solicitând efectuarea calculării pensiei pentru vechimea în muncă reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului, ținând cont de majorarea salariului începând cu 05 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35% și începând cu 01 august 2016, după creșterea salariului, conform art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, în vigoare de la 01 august 2016, cu recalcularea pensiei pentru vechimea în muncă de 13,5 ani, ținându-se cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție.

Prin răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-1271/17 din 07 august 2017 cererea prealabilă a fost respinsă pe motiv că, potrivit art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, modificat prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, astfel începând cu 01 iulie 2011 drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, care nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Astfel, începând cu 01 iulie 2011, pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 01 aprilie conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

A menționat Pușcaș Constantin că, pârâta este obligată să-i recalculeze pensia pentru vechime în muncă, ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu 05 aprilie 2013, data intrării în vigoare a Anexei nr. 3 la Legea nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, majorarea ulterioară de la 01 august 2016, data intrării în vigoare a Legii nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, și de fiecare dată a majorării salariului procurorului în exercițiu în funcția dată pe viitor.

A notat reclamantul că, argumentul pârâtei precum că drepturile de pensioare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, care nu prevăd faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor, este unul neîntemeiat, deoarece norma de drept enunțată a intrat în vigoare la 01 iulie 2011, pe când dînsul beneficiază de pensie începând cu data de 04 decembrie 2006.

Reclamantul a solicitat să fie recunoscut ca fiind neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-1271/17 din 07 august 2017;

-a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale să-i stabilească și să-i achite pensia pentru vechime în muncă, reeșind din salariul mediu de funcție al procurorului-șef al secției din cadrul Procuraturii Generale;

-a obliga Casa Națională de Asigurări Sociale să-i recalculeze și să-i achite pensia pentru vechime în muncă, începând cu 05 aprilie 2013, ținând cont de majorarea generală a salariului achitat procurorului șef-adjunct al Procuraturii mun.Chișinău;

-compensarea cheltuielilor de asistență juridică.

Prin hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă, fiind recunoscut ca fiind neîntemeiat răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. P-1271/17 din 07 august 2017.

Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i stabilească și să-i achite lui Pușcaș Constantin pensia pentru vechimea în muncă, reeșind din salariul mediu de funcție al procurorului-șef al secției din cadrul Procuraturii Generale.

Casa Națională de Asigurări Sociale a fost obligată să-i recalculeze și să-i achite lui Pușcaș Constantin pensia pentru vechime în muncă ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului șef-adjunct al Procuraturii mun.Chișinău, începând cu 05 aprilie 2013.

S-a încasat din contul Casei Naționale de Asigurări Sociale în beneficiul lui Pușcaș Constantin suma de 3000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de asistență juridică.

Prin decizia din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare și-au motivat soluția prin faptul că, dreptul social cu privire la beneficierea pensiei pentru vechimea în muncă, inclusiv și recalcularea acesteia, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, a fost dobândit de Pușcaș Constantin la 04 decembrie 2006, la atingerea vârstei de 50 de ani, în temeiul Legii nr.118 din 14 martie 2003 cu privire la procuratură și are valoare economică incontestabilă.

Au stabilit că, reieșind din Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 a Curții Constituționale „Privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici”, quantumul pensiei, stabilit printr-o lege anterioară, nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată printr-un act normativ adoptat ulterior. Diminuarea quantumului sau suspendarea plății pensiei sunt posibile numai în cazurile în care la stabilirea ei au fost comise abuzuri sau alte încălcări ale legii. Schimbările ce vizează condițiile de plată a pensiilor pentru judecători, procurori, anchetatorii Procuraturii și funcționarii publici, stabilite până la intrarea în vigoare a Legii nr. 522 din 28 iulie 1999 cu privire la modificarea, completarea și abrogarea unor acte legislative, instituite de către legiuitor, contravine art. 47 alin. (2) și art. 76 din Constituție și principiului respectării drepturilor dobândite anterior în mod licit.

Totodată, prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 a Curții Constituționale „Privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați”, au fost declarate neconstituționale art. II și pct. 7 și 9 ale art. III din Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 „Pentru modificarea și completarea unor acte legislative” ce se referă la modificarea art. 26, 31, 32, 32¹, 32², 32³, 33 din Legea nr. 544 din 20 iulie 1995 „Cu privire la statutul judecătorului”

și în partea referitoare la art. 461 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 „Privind pensiile de asigurări sociale de stat”.

Curtea Constituțională a reținut că, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 și art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Aplicativ la prezenta cauză un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată, care deja are o valoare economică și astfel constituie un drept de proprietate al persoanei.

Au notat instanțele de judecată, că un asemenea drept social reclamantul Pușcaș Constantin l-a dobândit licit odată cu acordarea pensiei pentru vechime în muncă, începând cu 04 decembrie 2006, iar drepturile diminuate prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, ca drepturi potențiale sau aleatorii, se referă la viitorii procurori cu drept de pensionare.

Astfel, dreptul intimatului, cu aplicarea principiului recalculării pensiei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu, este menținut de instanța de jurisdicție constituțională, iar dreptul subiectiv constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare. Legea nouă nefiind aplicabilă unei fapte din trecut conform prevederilor art. 6 din Codul civil, care stabilește expres că legea civilă nu are caracter retroactiv.

La 29 martie 2019 Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 12 martie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

În susținerea recursului Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat netemeinicia deciziei instanței de apel pe motiv că, instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative și legislația în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

La 16 aprilie 2019, în adresa intimatului Pușcaș Constantin a fost expediată copia recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, intimatul însă, nu și-a valorificat dreptul procedural și nu a depus referință.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul de admisibilitate al Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale este inadmisibil din următoarele motive.

În debut, Colegiul învederează că, din data de 01 aprilie 2019 a intrat în vigoare Codul administrativ al Republicii Moldova, aprobat prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018, fapt ce rezultă din art. 257 alin. (1) al acesteia.

Conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art. 169-171.

Potrivit art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosului administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod.

Prevederile prezentului aliniat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Prin urmare, condițiile de admisibilitate a recursurilor declarate împotriva deciziilor pronunțate de curțile de apel, în calitate de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel, vor fi verificate prin prisma normelor în vigoare până la intrarea în vigoare a Codului administrativ, și respectiv încă valabile la momentul depunerii cererii de recurs.

Astfel, conform art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, copia deciziei din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale la 14 martie 2019.

În această ordine de idei, se constată, că în speță, calea de atac a fost demarată în interiorul termenului legal, deoarece cererea de recurs a fost depusă la 29 martie 2019.

Totodată, în conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

(5) Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Conform art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

In concreto motivelor inserate în cererea de recurs, completul de admisibilitate le apreciază ca fiind lipsite de substanță și care nu pot fi acceptate.

Or, conform prevederilor art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să fie dactilografiată și trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, argumentul ilegalității deciziei atacate, solicitările recurentului, propunerile respective.

Analizând cuprinsul cererii de recurs depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale, completul de admisibilitate evocă faptul că, argumentele invocate în recurs, în esență, sunt similare alegațiilor inserate în cerere de apel, asupra cărora Curtea de Apel Chișinău s-a pronunțat deja în modul corespunzător.

Astfel, se deduce că cererea de recurs de facto este o transpunere a motivelor din cererea de apel.

Prin urmare, acestea nu pot fi reținute de către completul de admisibilitate, deoarece recursul împotriva deciziei instanței de apel este o cale de atac de drept, vizând în exclusivitate legalitatea actului de dispoziție contestat.

La acest capitol, instanța de recurs atestă că recurenta nu a evidențiat în cererea de recurs formulată memoriul ilegalității și netemeinicii deciziei recurate, limitându-se doar la reiterarea unor circumstanțe care au fost supuse examinării în ordine de apel.

În acest sens, urmează a se evidenția faptul că, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de ilegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Astfel, este de menționat că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici care, circumscrise fiind motivelor de recurs îngăduite de lege, sunt de natură a învedera ilegalitatea hotărârii.

În această ordine de idei, instanța de recurs constată că, argumentele invocate în cererea de recurs, după esența lor, pot fi încadrate în temeiul prevăzut de art. 386 alin.(1) lit. b) din Codul de procedură civilă, aplicabil doar procedurii de apel și nu se regăsesc în art. 432 din Codul de procedură civilă, aplicabil recursului.

Mai mult ca atât, acestea au fost deja supuse examinării și aprecierii de către instanța de apel prin prisma art. 130 din Codul de procedură civilă, fiindu-le oferite concluziile de rigoare și, prin urmare, nu urmează a fi reiterate în ordine de recurs.

Ipotezele relevate certifică în mod clar caracterul lipsit de substanță al recursului declarat, deoarece Casa Națională de Asigurări Sociale nu a invocat niciun argument plauzibil în vederea justificării ilegalității deciziei instanței de apel.

Astfel, se evidențiază caracterul declarativ al recursului, deoarece este lipsit de conținut și desprinde simplul fapt al dezacordului recurenteii cu soluția dată de către instanțele de judecată ierarhic inferioare, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului.

În acest sens, completul reamintește că în jurisprudența sa, Curtea Europeană a precizat că dreptul de a fi auzit în combinație cu dreptul la un recurs efectiv sunt în primul rând chestiuni de reglementare în dreptul intern și este în principiu, competența instanțelor să evalueze motivele de admisibilitate a unei cereri de acest tip (cauza Doorson împotriva Olandei, 26 martie 1996, §67).

La acest capitol instanța de recurs reține că, recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu s-a bazat exclusiv pe chestiuni de drept, ce ar cuprinde încălcări esențiale sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, iar ca urmare nu corespunde cerinței de a fi „efectiv”, fiind lipsit de șanse de succes și nu este capabil să ofere îndreptarea situației din decizia recurată.

Subsidiar, completul de admisibilitate relevă că prezenta cerere de recurs a fost depusă după ce Casa Națională de Asigurări Sociale a avut posibilitatea de a fi auzită de o instanță de fond și de o instanță de apel, fiecare dintre care a avut deplină jurisdicție (a se vedea mutatis mutandis „Levages Prestations Services” împotriva Franței, cererea nr.21920/93 din 23 octombrie 1996, §48-50).

Prin urmare, instanța de recurs apreciază că recurenteii i-a fost asigurat dreptul de acces la o instanță și dreptul de a fi auzită combinat cu dreptul la un recurs efectiv.

De fapt, în cazul când nu există suspiciuni privind încălcarea echității procedurii din perspectiva art. 6 §1 din CEDO, rezultă că participanții au reușit să pună în discuție în fața instanțelor toate observațiile și raționamentele pe care le considerau necesare în vederea apărării punctului său de vedere (Blücher împotriva Cehiei, cererea nr.58580/00 din 11 aprilie 2005, §65-67)

Din considerentele menționate și având în vedere faptul, că instanțele de judecată ierarhic inferioare au examinat cauza sub toate aspectele, au verificat și au apreciat corect probele prezentate, au aplicat și au interpretat elocvent normele de drept material și procedural, iar argumentele invocate în recurs nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, Completul de admisibilitate al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău în baza art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 195 și 258 alin. (3) din Codul administrativ și art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic